

O darech interpretace



SIMID

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR
Czech Association for Heritage Interpretation

O darech interpretace

Díky zahraničním mobilitám jsme se na naší dlouhé cestě k dobré interpretaci posunuli zase o kus dále. Co nás inspirovalo? A jaké “dary” jsme dostali? Rozbalíte je spolu s námi?

Obsah

| | |
|-------------------------------------------------|----|
| <i>Dar hodnot (Bára Dvořáková)</i> | 6 |
| <i>Dar propojení (Dalibor Naar)</i> | 8 |
| <i>Dar zamyšlení (Lenka Kopřivová)</i> | 10 |
| <i>Dar nadhledu (Jitka Fialová)</i> | 12 |
| <i>Dar odhodlání (Eva Kuminková)</i> | 14 |
| <i>Dar zážitku (Michal Medek)</i> | 16 |
| <i>Dar zastavení (Michal Skalka)</i> | 20 |
| <i>Dar pokory (Ladislav Ptáček)</i> | 24 |
| <i>Dar poctivosti (Kristýna Pinkrová)</i> | 26 |

Proč jsme vyrazili za hranice?

Dlouhodobě podporujeme dobrou praxi a vzdělávání v oblasti interpretace. Vyškolili jsme stovky lidí z muzeí, návštěvnických center a dalších institucí.

Dobré praxe u nás přibývá, ale stále je jí – ve srovnání například s Velkou Británií – jako šafránu. Proto jsme se rozhodli vydat se za hranice na kvalitní školení a stáže, které nás zase posunuly dál.

O lásce k místům, kde žijeme

Místa, kde žijeme, jsou pro nás důležitá. Věříme, že je můžeme zlepšovat pomocí dobré interpretace místního dědictví. Cílem tohoto přístupu ke komunikaci je probudit v lidech zájem a lásku k místům, kde žijí, nebo která navštěvují. Dobrá interpretace k tomu využívá zprostředkování přímé zkušenosti a zážitek. Naše sdružení tímto způsobem tvoří výstavy, expozice, naučné stezky, hledačky či prohlídky průvodců.

Více o nás najdete na www.dobrainterpretace.cz

SIMIID

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR
Czech Association for Heritage Interpretation



Naše dary a příběhy



Dar hodnot

Bára Dvořáková, Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR

O cestě vichřicí a snech Alfonse Muchy

Školení: Co-creation in Heritage Interpretation and role of values, Alden Biesen, Belgie

Tahle cesta začala orkánem. Bouře Sabine nás provázela celou noc, až do Belgie. Naštěstí nás nezastavila a čekal mě týden v magickém Alden Biesen. Uvědomila jsem si, že dobrá interpretace má obsahovat nejen silná sdělení, příběhy a další ingredience, které z ní dělají ten skvělý koktejl. Ale měli bychom více předávat i univerzální hodnoty.

Tak jako Alfons Mucha, o kterém chystáme expozici. Ten se už jako starý pán s podlomeným zdravím pustil do ohromného projektu – Triptychu tří věků. Věk rozumu, věk lásky a věk moudrosti – Muchova “svatá trojice”. Slavný malíř své dílo nikdy nestihl dokončit. Ale my víme, že se myšlenky neztratí. Naše expozice **totiž nebude “jen” o příběhu geniálního malíře a designéra, který šel svojí cestou. Ale také o humanistických hodnotách, které chtěl světu předat. Věřím, že by měl radost. A ta cesta v orkánu stála zato. Nejen kvůli snům Alfonse Muchy.**





Dar propojení



Dalibor Naar, Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR

Sítka do dřezu je zásadní pomůcka průvodce

Kurz interpretační průvodce (IE Certified Interpretive Guide), Banská Štiavnica, Slovensko

*Jako dlouholetý lektor a školitel už dávno vím, že je třeba s lidmi mluvit jejich jazykem a navazovat důsledně na to, co už o prezentované věci vědí. Sám jsem na kurzech pro učitele nejednou vysvětloval, že znalosti fungují jako mřížka kanálu, na kterou se poznatky nachytávají postupně, podobně jako pomeje v odtoku ve dřezu. Na kurzu CIG jsem si však s otevřenou pusou uvědomil, že úplně stejný princip platí i v případě emocí, tedy i lidského zájmu a zaujetí. Na vlastní kůži, ale i pozorováním dalších účastníků kurzu, jsem si znovu a znovu potvrzoval, jak důležité je ve výkladu mít obsaženo i některé z univerzálně platných životních témat (vztahy s rodičem, zrada, přátelství atd.), aby vytvořilo „emoční mřížku“, na které se zachytne zájem posluchače. **Po kurzu CIG, kde jsme opakovaně zkoušeli vlastní výklad, už nejsou slova „propojení s životem návštěvníka“ bezobsažnou floskulí. Je to žitá zkušenost.***



Dar zamýšlení

Lenka Kopřivová, Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s.

Pro koho to vlastně dělám?

Kurz interpretačního plánování (Pilot training course on interpretive planning), Rijeka, Chorvatsko

Jedna ze zásadních otázek, které si (v různých souvislostech) každý z nás klade, zní: Pro koho to vlastně dělám? Při přípravě výstav a expozic otázka naprosto zásadní.

Uvažovat o cílových skupinách pro mě není novinka. Nejoblíbenější kategorií je samozřejmě široká veřejnost, dále existují rodiny s dětmi, senioři, turisté, žáci a studenti... Jistě, tyto "škatulky" nám poskytují důležité informace o našich návštěvnicích a můžeme díky nim upravit například velikost písma nebo rozmístění laviček. Jenže, na kurzu interpretačního plánování v Rijece mě zaujala myšlenka mnohem napínavější: Proč za mnou ti lidé vůbec přicházejí? Jaká je motivace jejich návštěvy, co u mě chtějí nalézt?

Tato otázka, když se nad ní člověk zamyslí opravdu poctivě, otevírá ohromné tvůrčí možnosti a spolu s nimi také naději, že budeme vytvářet takové výstavy a expozice, které návštěvníka opravdu osloví, protože v nich najde to, pro co si přichází.





Dař nadhledu

Jitka Fialová, Mendelova univerzita v Brně

The (w)hole story - příběh jako celek a detail

Kurz interpretačního plánování (Pilot training course on interpretive planning), Rijeka, Chorvatsko

*V Chorvatsku proběhlo moje první oficiální setkání s interpretačním plánováním, měla jsem tak k celému kurzu velký respekt. Velmi mi pomohlo setkání s lektorem Peterem Seccombem, který nám představoval projekty realizované v Anglii. Moje obava, že musí být vše seriózní, uhlazené a formální, se rozplynula po jeho prezentaci projektu s názvem (W)hole story, kde právě hrátky se slovy byly hlavní linkou v celé interpretaci místa. Fenomémem byly malé i větší díry ve zdech hradu. **Po diskusí s ním jsem tedy došla k poznání, že sdělení a vůbec celá interpretace nesmí být triviální, ale že i trocha vtipu může sdělení, popř. prostředky interpretace, okořenit.***





Dar odhodlání

Eva Kuminková, Národní muzeum v přírodě

„Pošli to dál“, řekla mi Niké

Kurz interpretačního plánování (Pilot training course on interpretive planning), Rijeka, Chorvatsko

*O interpretaci jsem před odjezdem na kurz věděla málo, ale cítila jsem, že naše muzeum už příliš dlouho dlí v zajetých kolejkách a potřebuje nový vítr. Návštěvníci od nás odcházejí spokojeni, ale co si skutečně odnášejí? Ovlivní návštěva muzea jejich myšlení, každodenní život? Sama pracuji v managementu a na tvořivou práci mi nezbývá skoro žádný čas. Přesto jsem to opravdu chtěla umět – bude mi to vůbec užitečné? Poslední den kurzu jsme dostali obrázek řecké bohyně Niké a měli jsme kolem ní napsat všechny vlastnosti, které by měl mít dobrý interpretátor. Pak si každý vytáhl kartičku s jednou z nich. A mně Niké poslala slovo FACILITÁTOR. Uvědomila jsem si, že sice nemůžu volně tvořit, ale mám k tomu tým lidí, který o interpretaci zatím nic neví. **Díky zkušenosti z Rijeky a pomoci dalších přátel z mobility jsem se pustila do velkých změn. Jak dary interpretace v našem muzeu využíváme, se můžete sami přesvědčit...***





Dar zážitku

Michal Medek, Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR

Zažít umění interpretace

Stáž ve Velké Británii

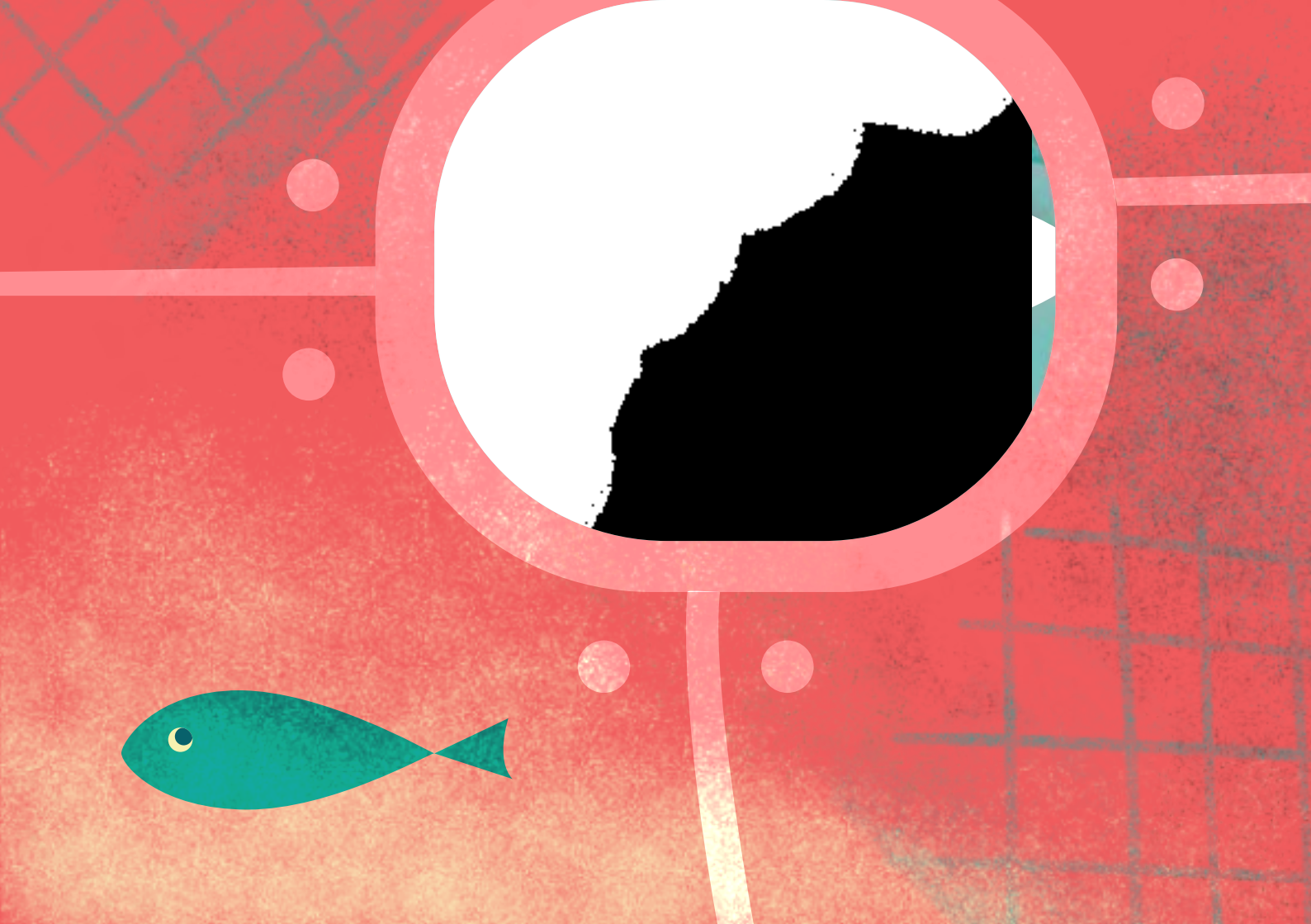
Řada návštěvníků míří do Velké Británie z důvodu špičkových expozic a výborně zvládnuté interpretace přírodního a kulturního dědictví. Cílem studijní cesty bylo podívat se za oponu příkladů nejlepší praxe. Podařilo se setkání s několika autory (Peter Seccombe, David Masters) interpretačních projektů i setkání s provozovateli muzeí (Milton Keynes Museum) a památek (Gloucester Cathedral).

Vrcholem pro mne byla návštěva Steam Ship Great Britain. Nejednalo se o námořní skanzen, ale o prohlídku rozdělenou na tři etapy, které postupně gradovaly. Informace o kontextu dálkových plavby byly v poslední části zcela potlačeny a návštěvník se stal cestujícím během dlouhé plavby do Austrálie. Dokonce si k tomu mohl vybrat svůj lodní lístek založený na skutečném seznamu pasažérů této konkrétní cesty.

Lépe než texty přibližovaly cestu scény postavené na skutečných událostech zapsaných v palubním deníku. Prohlídka se nevyhýbala ani strastem těch nejchudších.



Návštěva mě přesvědčila o tom, že „interpretace je umění, které kombinuje řadu dalších oborů“ (Tilden, 1957). V tomto konkrétním případě byla výborně zvládnutá dramaturgie a gradace prohlídky od naladění návštěvníka jemným humorem při příchodu k lodi, přes kontext dálkových plateb a technické informace o záchraně parníku až po zážitek plavby, velmi osobní byla i expozice o geniálním staviteli této první železné lodě světa. **Důležité pro celkový zážitek přitom bylo jednak oddělení jednotlivých částí do různých prostor a zároveň dramaturgické vyvažování emočního zážitku s informacemi.**





Dar zastavení

Michal Skalka, Správa Krkonošského národního parku

Příběh mrtvých koní

Kurz interpretačního plánování (Pilot training course on interpretive planning), Rijeka, Chorvatsko

Jak by měla vypadat informační tabule o šedesáti koních zabitých na konci druhé světové války u Kaprálova Mlýna, která má stát přímo u jejich hrobu tam, kde padli?

Verze první – informace. Vysvětlit návštěvníkovi, proč koně byli pro podnikatele Aleše Kaprála a jeho rodinu tak důležití, kdo na kterém koni jezdil, že se kaprálovi nechávali koňmi tahat na lyžích, a pak také, že v posledních dnech války šedesát koní, kteří přišli s Rudoarmějci, Němci z protilehlého kopce, rozstříleli. Koně jsou teď pochovaní přímo před vámi. Text srozumitelný, krátký, emotivní. Ikonografika šedesáti siluet koníků s patetickými křížky. Nadpis „Koně za válku nemohou“ je jasný a úderný.

Verze druhá – vzhled. Infocedule by měla přitáhnout návštěvníka už svým vzhledem. Tedy velká nápadná silueta koně v barvě černé nebo krvavě rudé. Texty naskládáné do siluety a kolem ní. To by přitáhlo pozornost i slepce.



Verze třetí – reset a odpadkový koš. Skutečně by měl být billboard na hřbitově? Opravdu návštěvník musí znát podrobnosti? Předchozí verze letí do odpadkového koše. Tohle bych u hrobu koní vidět fakt nechtěl. Konečný návrh je skromná bronzová destička se siluetou koně a stručným textem: „Zde, spolu s milovaným koněm Jurou, leží 60 nevinných koní zabitých u Kaprálova Mlýna během krvavé bitvy 26. 4. 1945. Válku nikdo nevyhrává. Jen nevinní ji prohrávají.“

Cesta ke třetí verzi trvala dlouhé dva dny. Posuďte sami, zda to byl vyhozený čas, nebo čas nutný k tomu, abych si uvědomil, co vlastně interpretace má s návštěvníkem dělat.

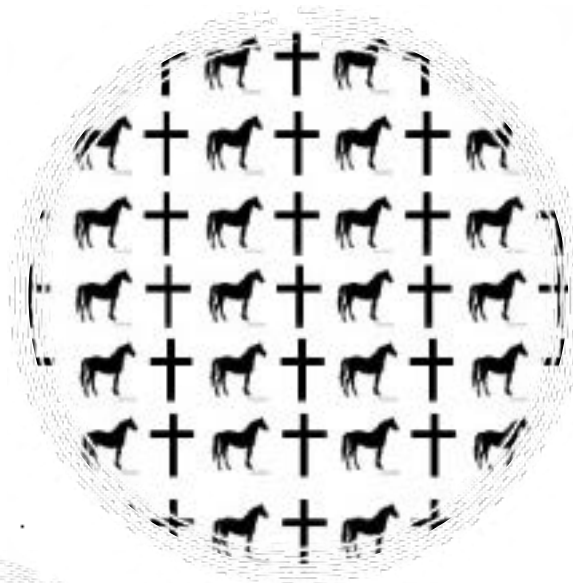
KONĚ ZA VÁLKU NEMOHOU

Oni přitom pod velkou zbraňkou, ač to vypadá jinak, mají jenom malou dušičku a nemohou se bránit.



Na koněch se přepravují vojáci a zbraňové materiály.

Válku nikdo nevyhrává. Jen nevinní ji prohrávají.



... S MILOVANÝM KONĚM
... LEŽÍ 60 NEVINNÝCH KONÍ
... TÝCH U KAPRÁLOVA MLÝNA
... TÍM KRVAVÉ BITVY 26. 4. 1945.



VÁLKU NIKDO NEVYHRÁVÁ. JEN NEVINNÍ JI PROHRÁVAJÍ.



Dar pokory

Ladislav Ptáček, Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR

Racek není papoušek

Kurz interpretačního plánování (Pilot training course on interpretive planning), Rijeka, Chorvatsko

Nejsilnějším zážitkem z kurzu interpretačního plánování v Rijece bylo kromě bližšího poznání mých milých kolegů interpretátorů setkání s rackem. Racek, chorvatsky Galeb, byla loď kotvící v místním přístavu, kterou jsme dostali za úkol interpretovat. Na první pohled plovoucí hromada šrotu bývala soukromou jachtou maršála Tita, který na ní po světě podnikal státní návštěvy. Na palubě, na níž jsme stáli, přijímal významné politiky, novináře, slavné herečky i generály. Příběh Galeba je ale mnohem delší a zahrnuje i časy, kdy se plavil jako obchodní loď, loď válečná a nakonec školní, sloužící k výchově jugoslávských kadetů.

*O tomto pokladu by se toho dalo vyprávět tolik zajímavého. Jenže o to nejde. Nejde o to lidem ukázat, kolik zajímavostí se nám podařilo zjistit. Jako interpretátoři k němu i k návštěvníkům musíme přistupovat s pokorou. Musíme poctivě hledat jedinečné sdělení, které je pro lidi dnes, tady a teď skutečně relevantní. Které je může obohatit, přimět k zamyšlení, posunout. **To je, oč v interpretaci a jejím plánování jde. Sloužit fenoménu – pokladu – a návštěvníkům, aby mezi sebou dokázali navázat vztah.***





Dar poctivosti

Kristýna Pinkrová, Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR

Se sdělením nejdál dojdeš

Kurz interpretační průvodce (IE Certified Interpretive Guide), Banská Štiavnica, Slovensko



Na kurzu interpretačního průvodcovství jsem si uvědomila, jak klíčové je jasné sdělení. To samo o sobě ale nestačí, protože u sdělení je důležitá také poctivost, opravdovost a osobní zaujetí. Poctivost obnáší důkladnou znalost faktů, aby sdělení vytvořilo skutečně pevný základ, který nerozloží první štouravý návštěvník. Opravdovost pomáhá návštěvníkovi objevit jedinečnost místního „pokladu“ a pochopit jeho skryté významy. Osobní zaujetí pro věc je šance, jak vzbudit v návštěvníkovi emoce, například údiv, překvapení, díky nimž si k místu vytváří vztah a chce se dozvědět víc.

Pokud průvodce tyto věci poctivě nedělá, vytvoří jen další z řady prohlídek, které v návštěvníkovi nezanechají trvalejší stopu. Když se naopak všechno povede, tak máme dobrou šanci, že si z našeho povídání lidé skutečně něco podstatného odnesou.

Dary interpretace

Projekt “Dary interpretace” realizovalo Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR.

Partnery projektu byly Mendelova univerzita v Brně, Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR, Národní muzeum v přírodě, Sdružení občanů chorvatské národnosti v ČR, z.s., Dům přírody Moravského krasu a Správa Krkonošského národního parku.

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+



A graphic element consisting of two concentric, hand-drawn style circular lines in a light red color, partially overlapping the bottom right corner of the page.

SIMIID

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR
Czech Association for Heritage Interpretation